

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Danskeren 1

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Danskeren 1", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 96. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1848_941-txt-shoot-idm4517.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Danskeren.

Et Ugeblad.

1848. Onsdagen den 3die Mai. Nr. 7.

Holger Danskes ny Vise.

- 1 **D**anmark med de grønne Lunde,
Og med Bølgen blaa,
Jævne Agre, smalle Sunde,
Risle-Bække smaa!
Hjerte har du med de *Bedste*,
Faaer dog af din *Tydske* Næste,
Som vil alting "bessermakke,"
Spot og Skam til Takke.
- 2 Han dig altid med Staalhandske
Klappe vil paa Kind,
Blæser kun ad *Holger Danske*.
Gjør med "*Rødskiæg*" Vind!
Overvælden, Overhaanden,
Det for ham er *Folke-Aanden*,
Kraft han kalder kun det *Brydske*,
Rette Folk kun *Tydske*.
- 3 ⁹⁸**D**anmark! naar du staaer i Fare,
Stor er ei din Hær,
Men du har en Sønne-Skare,
Moder-Hjertet værd,
Millioner de opveie,
Havde hver til Arv og Eie
Tusind Liv, han gav dem alle
Før han dig lod falde!
- 4 Og du har en Engel lille,
Blid og barneglad,
Underlig med Frygt at stille
Bærer han sig ad,
Nynner: Sværde jeg kan døve,
Danne om et Lam til Løve,
Laane *Danske* Barnesjæle
Hertes Mod og Mæle!
- 5 Saa, naar du er stædt i Fare,
Af dit Sønnekuld
Danner han en Helte-Skare,
Klar og tro som Guld;
Med sit Nyn han *Løvemodet*
Aander ind i *Hjerteblodet*,
Vækker op af Væld derefter
Meer end Bjørnekræfter!

- 99 Brat da blegner Fiendens Speider,
6 Blaaner Fiendens Hær,
Saa fra *Kongedyb* og *Eider*
Spørges Herrefærd!
Huult det runger over Stranden:
Holger Danske er opstanden!
Tusind Liv for hver en Finger,
Saa ublu han tinger!
- 7 Lad kun *Tydsken* eftergrandske,
Med sit skarpe Vid,
Om *Grødhoved Holger Danske*
Var i fordums Tid,
Naar kun altid *Holgers Dige*
Slaaer en Bom for *Romer-Rige*,
Naar kun *Holgers Kæmpevælde*
Trodser Aar og Ælde!

April 1801 og April 1848.

(I det lille "Danske Samfund" 4de April.)

Saalænge det lille "Danske Samfund" var til^{*}Altsaa fra April 1839, i hvilken Tid det vel har gjort liden eller ingen Opsigt, men har dog udrettet noget, navnlig med de smaa, vidt udbredte, *Visebøger*, som hos Folket bærer det "Danske Samfunds" Navn. da vendte Vaaren aldrig tilbage, med sine friske Vinde og sine første Blomster, uden at Talen og Sangen her opriskede Mindet om den første *Vaar* og Danmarks første Hædersdag i dette Nittende Aarhundrede: *Skiær-Torsdagen*, den anden April 1801, da de *Danske Sømænd* kappedes med de *Engelske*, om hvem der bedst kunde skyde *Nyaar* ind i det *ny* Aarhundrede, der slet ikke skulde være som det Gamle, da alle skikkelige Folk sov til Middag og lod Tyve og Skielmer vaage over sig, hvad naturligviis kom dem dyrt at staae.

Men just fordi vi her, i vort lille, "Danske Samfund" immer huskede hverandre paa *anden April*, og raadte hinanden til itide at gnide Søvnen af Øinene, saa vi ikke skulde behøve saadan en grov Vækker, som Kanon-Torden unægtelig er, just derfor har det vist tit maattet forundre os alle, at man for Resten midt i "Kongens Kiøbenhavn" syndes reent at have *glemt* anden April 1801, saa at selv paa *Søcadet-Academiet* saae man ikke engang paa de *Danske Sømænds* Nyaarsdag det *Danske Flag* vaie, eller mærkede det 101mindste til, at man opmuntrede de Unge til stadig at have de henfarne Helte for Øie og smukt efter Evne træde i deres Fodspor!

Først *iaar* er det, man i *Kiøbenhavn* ligesom vaagner med Svalerne, og kommer ihu, at *Danmark* dog allerede een Gang i dette Aarhundrede har havt en *April*, havt en *Vaar*, som spaaede en deilig Sommer, saa det var dog ikke umueligt, at Danmark *iaar* kunde faae en *April tillands*, der var ligesaa hæderlig og meget lykkeligere end den *April*, vi 1801 havde *tilvands*, saa vi nu virkelig fik den smukke Sommer for det *Danske Folkeliv*, som vi har længe savnet. Hvad der nu *iaar* har vaagnet *Kiøbenhavnerne* og snart alle Folk i Landet, det synes ikke saameget at have været det store *Franske Jordskælv*, som *Skraalet* histovre fra *Slesvig-Holsteen*, der vel ikke dundrer nær saa høit, som Kanonerne herude paa *Kongedybet*, dundrer endnu uvendig ikke stort højere end naar *Viben* dandser i Enge, men er dog indvendig højrestet nok, meget mere højrestet end den *Engelske* Krigs-Erklæring 1801, thi *Engelskmanden* har aldrig skiældt os ud for *Krystere* eller *Drog*, han har meget bedre Tanker om os som sine *Medbeilere*, thi kun derfor var det, han stjal sig bag paa os 1807 og tog vor Flaade skiøndt han selv fælde, det var en stor Skam, saa jeg har selv seet i en *Engelsk* Historiebog, at *Kiøbenhavns-Toget* 1807 var reent *sprunget over*, og 102det Hele dreiet, som om det var 1801, at deres store Søhelt, Admiral *Nelson*, efter et haardt og blodigt Slag med de "tappre Danske," tog hele deres Flaade. Men saaledes har det *aldrig* været med *Tydskerne*, og saaledes, veed vi alle, det er ingenlunde med *Slesvig-Holstenerne*, der vel kun er *Plattydskere* af Fødsel, men praler og tordner og galer dog, som om de var de allerhøieste *Høi-Tydskere* af Modersliv, for *Tydskerne* har altid skiældt *Danskerne* liderlig ud, i gamle Dage for "skidne Hunde, Barbarer og Basilisker" og i nyere Tider for "Grødhoveder, Faar og Fæ" og *Slesvig-Holstenerne* skraaler nu af fuld Hals til hverandre, at de skal kun aldrig være bange for at gjøre Oprør mod de Danske, for det er Dorskepander og Søvnetryner allesammen, og de hænger kun sammen som Hø og Hakkelse!

Dette *Slesvig-Holsteenske Skraal* er det da, i det mindste tilsyneladende, der har vaagnet Folk *iaar*, og

det var noget seent, for *Slesvig-Holstenerne* har paa deres Viis været længe vaagne, mens vi sov, og de har skraalet længe før iaar, men i *Kiøbenhavn* har man ladet, som man ikke hørde det, og man har ordenlig hvasket til hinanden: tys! tal aldrig om det, saa har det ingen Magt! lad os ikke opirre Fienden, saa nænner han dog vist aldrig at skyde med Skarpt paa skikkelige og fredelige Folk! Nu derfor, da Fienden allerede ikke blot skyder det skarpeste, han kan, men 103brøler ovenikjøbet om Hjelp, saa det runger over hele det store og brede Tydskland, nu er det virkelig *noget seent* for os Danske at komme paa Benene, og var vi blot halv saa sky for Skrald, som *Tydskerne* tænker, da maatte vi see, vi kunde finde et Musehul at krybe i allesammen; men, Gud skee Lov! saadan har den *Danske* Natur aldrig været, og saadan bliver den *Danske* Natur aldrig, saalænge der er det mindste igien af den. Naar vi gaaer i vor egen Tummerumme og tænker paa ingen Ting, men sover kun og drømmer lidt indvendig, da kan vi *Danske* rigtig nok let blive bange for *ingen Ting*, saa at sige for vor egen Skygge, men er vi først blevet lysvaagne, eller som vi *Sællandsfarer* pleier at sige: er vi først rigtig *opsidt*, og hører at der er virkelig *Fare* paa *Færde*, *Fare* for at miste paa een Gang *Ære*, *Liv* og *Gods*, da er det baade den gammeldanske og den nydanske Tankegang: nu maa det bæres eller briste, ligesaagodt med *Glæden*, som med *Sorgen*, ligesaa godt springe i det, som krybe i det, og saa pleier vi at gjøre *forsvarligt Arbeide*, som de Danske ogsaa virkelig gjorde den anden April 1801, baade paa *Blokskibene* og paa *Flydeprammene*. Ja, skiøndt de Danske dengang var meget uøvde Folk i det Slags Arbeide, som havde hvilet hos os i hele *firsindstyve* Aar, og skiøndt netop *Engelskmanden* snart i hele ti Aar havde øvet sig godt, baade i *Kanalen* og i *Middelhavet* og i den *Spanske Sø*, saa maatte han dog selv bekiende, 104at havde han ikke narret os til at holde op og lade *Narre* see halvgjort Arbeide, da havde vi gjort en Ulykke paa ham og hans største *Søhelt*, og at selv, som det var, havde han kun i eet *Søslag* til mistet saamange Folk, som her ved *Kiøbenhavn*, og det andet Sted, hvor *Engelskmanden* mistede de Mange, var ved *Ægypten* (1798), hvor samme Admiral *Nelson* tog hele den *Franske Flaade*, som havde ført *Napoleon* og hans Krigshær derover, men her fik han ikke andet for sin Umage, næst *Huggene*, som er holdne Vare, end et Par gamle *Blokskibe*, som han selv maatte stikke Ild paa.

Saa godt Arbeide gjorde de Danske i April 1801, da de først vaagnede, og dengang stod de dog ogsaa *sildig* op, for jeg husker det godt fra min Ungdom, at vel havde man i hele *Marts Maaned* begyndt saa smaat med at lave lidt paa *Batterierne* og slæbe det ene *Blokskib* ud efter det andet, men det gik meget langsomt og trevent, saa man kunde godt see paa Folk og mærke det paa sig selv, at endnu vidste de ikke, hvorfor de var jaget op af deres gode *Søvn*, for vel havde vi hørt snakke om, at til *Foraaret* vilde *Engelskmanden* giæste baade os og *Svensken* og *Russen* med sin *Flaade*, men vi tænkte aabenbar: det har vel ingen *Nød*, siden vi er saamange om det, og det er i alt *Fald* ikke værd at tage *Hatten* af, før man seer *Manden*. Først da vi hørde i *Kiøbenhavn*, at hele den store *Engelske* 105*Flaade* var i *Sigte* fra *Kronborg*, og fik kun altfor snart at høre, den var løbet glat igiennem *Sundet* og var i fuld *Opseiling*, saa vi stod i *Stikken*, først da kom der *Liv* i *Spillet*, men saa gik det ogsaa feiende. Vel var det saa silde taget, at meget, som skulde været gjort *førend* anden April, blev først gjort *bagefter*, da det ikke behøvedes, og det var ikke blot *Tilfældet* med saadanne *Smaating* som *Studenter-Corpset*, jeg dengang stod ved, men blandt meget andet, ogsaa med *Sandsækkene* ude paa "Trekroner," som skulde beskyttet *Mandskabet* lidt, men *Modet*, som altid er *Hovedsagen*, det kom dog netop *tidsnok*, og *Engelskmanden*, som vilde skudt "Trekroner" sønder og sammen, han kom ogsaa *tidsnok*, for han kom paa *Grund* derudenfor og fik det glatte *Lag*, saa der var ikke blevet heelt af ham paa den *Side*, hvis ikke Admiral *Nelson*, ellers en stor *Vovehals*, var blevet saa klog af *Skade*, at han skrev *iland*, at det gjorde ham meget ondt, at han var kommet op at slaes med de "tappre Danske Brødre" og at han havde *Ordre* til at standse det unaturlige *Blodbad* saasnart som mueligt.

See, saa godtroende, som de *Danske* var dengang, vil jeg haabe, de ikke er i April 1848, saa de, for *falsk* *Broderskabs Skyld*, skulde holde op med halvgjort Arbeide og lade *Slesvig-Holstenerne* prale, ligesom *Engelskmanden* pralede, baade af, at han havde vundet *Seier*, og at han havde narret os den fra; men 106derimod venter jeg vist, at skiøndt de *Danske* ogsaa iaar er staaet meget silde op, og har slet ikke villet troe, det var *Slesvig-Holstenernes* *Alvor* at gjøre *Oprør*, førend de selv kom herover og spurgde, om vi ikke selv fandt det ganske rigtigt, og vi saa hørde, at de havde snappet *Rendsborg* og førde *Avindskiold* imod os lige op til *Hadersløv*, jeg venter, at nu, da vi øiensynlig har rappet os, vi da ogsaa skal komme netop *tidsnok* overalt, ligesom allerede til *Hadersløv* og *Aabenraa*, saa *Slesvig-Holstenerne* skal ikke komme til at rose sig af, de har narret os *April*, eller i *Hast* spille os det samme *Puds* med *Grændse-Fæstningen Rendsborg*, som iaar!

Jeg har jo nok hørt det, og De sagtens ogsaa, at det er ikke blot *Slesvig-Holstenerne*, vi har at nappes med, men at saa kommer der, jeg veed ikke hvormange tusinde *Preusere*, og selv *Hertugen* af *Brunsvig Wolfenbüttel* skal ruste sig svært for at indtage *Danmark*, ja, jeg tænker, vi høre vel en af *Dagene*, at de berømte *Hansestæder* *Hamborg* og *Lybek* har udrustet hele deres *Flaade*, og at det *Tydske Forbund* har besluttet, at *Kongeriget Danmark* paa *Timen* skal udslettes af alle *Tydske Landkort*, og saasnart som mueligt udslettes af *Jorden*, for vi veed nok, at naar man er allervredest, da er man kun vred som en *Tydsker*, og *Tydskeren* ligner sig naturligviis selv op ad *Dage*.

107Men hvad skal vi sige til alt dette, uden som *Jyden* siger endnu lidt plumpere, at hvem der dør af *Trudsel*, skal begraves i en *Mødding*, og dernæst, at vi har en god *Samvittighed* i det *Stykke*, ja, kun alt for god, thi det er grueligt, Alt hvad vi har gjort for at faae den vrede *Tydsker* mild, saa nu kunde vi bestemt ikke gjøre mere, uden vi reent ud vilde smidt os i *Støvet* for ham og bedt ham gjøre os den *Ære* at træde os paa

Nakken, saa vi kunde rose os af at være hans *Nærpaarørende*, saa der er for os ikke mere Spørgsmaal om at gjøre ham mild, men blot, om mueligt, at gjøre ham lidt spag, saa han, vred eller mild, holder sig i Skindet og lader os have Fred.

Saadant et *ældgammelt* Kongerige, som *Danmark*, har desuden ogsaa en Trøst, som det *Preuiske* og andre *Grønskollinger* blandt *Kongerigerne* slet ikke kiender, for *Danmark* har alt seilet saa høi en *Sø* mangfoldige *Gange* og kom dog iland, saa ogsaa her giælder Ordsproget, at den lever længe, som tit lyves død.

Ogsaa i denne Henseende er det en stor Fornøjelse for en *Dansk* at tænke paa den anden *April* 1801, thi da var det ikke et Rige i Maanen, der, som *Slesvig-Holsteen* nu, paa *Danmarks* Bekostning vilde sætte sig ned paa *Jorden*, men det var *Engeland*, *Verdens største Sømagt*, der ikke blot erklærede os Krig, men skikkede os en af de største *Flaader* paa *Halsen*, som *108* *Engeland* kunde udruste, og det under *Anførsel* af den berømteste og forvovneste *Admiral*, og det var kun med *Halvparten* af den store *Flaade* han løb over under *Amager* og greb os an, og nu sagde Folk naturligviis: hvad kan det nytte, om I ogsaa slog *Nelson* tilbage? ligger saa ikke *Parker* med ligesaa stor en *Flaade* under *Kalkbrænderiet*, og sæt, at I ogsaa kunde slaae den, saa er der mere hvor det kom fra, og *Engeland* vilde jo blive saa forbittret, at det for sin egen *Æres Skyld* ei kunde hvile, før *Danmark* var tilintetgjort. See, det var der meget mere Rimelighed i, end at nu alle Folk i *Tydskland*, der altid har ligget i *Haarene* paa hverandre og gjør saa endnu, skulde fordi vi klappede *Slesvig-Holstenerne* lidt af, blive ved at sende *Hær* paa *Hær* mod det uskyldige *Danmark* og hverken første eller anden Gang saae *Forfald*; men hvormegen *Fare* der end kunde været for, at *Krigen* med *Engeland* vilde blevet uendelig og tilsidst utaaelig for det lille *Danmark*, saa tænkte de *Danske* dog: det nytter ikke at sørge for den *Dag*, man kanskee aldrig lever, og naar *Himlen* falder ned, da falder naturligviis *Fuglene* med, og da de havde gjort deres *Bedste* den anden *April*, see, da havde *Engelskmanden* dog ingen *Lyst* til at vinde flere *Seire* af det *Slags*, og dermed var den *Krig* forbi.

Med den *Tydske Krig* er det nu vel i visse *Maader* en anden *Sag*, thi naar *Danmark* faaer *Krig* *109* med *Engeland*, da er det altid, i det mindste paa en af *Siderne*, af *Vanvare*, da de har intet at slaaes men meget at forliges om, medens derimod *Danmarks* *Krig* med *Tydskland* er en *Slags Natur-Nødvendighed*, saa det er immer en *Feiltagelse*, naar vi tænker, vi har *Fred* med *Tydskerne*, da *Vaaben-Stilstand* er det Høieste der kan finde *Sted* imellem os, saalænge vi paa begge *Sider* bliver ved at ligne os selv. *Tydskland* har nemlig sat sig i *Hovedet*, at der maa intet *frit*, selvstændigt *Kongerige* *Danmark* være til, og blandt alle nagelfaste *Grundtanker* (fixe *Ideer*) veed al *Verden*, at der sidder ingen fastere end de *Tydske*, og *Danmark* føler ikke desmindre, at da det i et *Par Aartusinde* har været et *frit selvstændigt Kongerige*, maa det dog vel have vundet *Hævd* paa sin *Tilværelse*, saa, jo klarere det bliver os, hvad *Striden* giælder, des dybere maa vi ogsaa føle, at *Lodden* er kastet, saa ikke blot mod hele *Tydskland*, men mod hele *Verden* maatte vi under saadanne *Omstændigheder* kæmpe til sidste *Blodsdraabe*. Og naar vi *Danske* kun rykker i *Marken* med den *Følelse*, og gjør ved *Dannevirke* ligesaa forsvarligt *Arbeide* tillands, som vi i 1801 gjorde ved *Kjøbenhavn* tilvands, og lader os ikke narre med *Snak* om *Broderskab*, hvor vi veed der er dødeligt *Fiendskab*, da frygter jeg slet ikke for *Udfaldet*, thi paa den ene *Side* seer jeg klart, at *Døden* for *Tydskerens* *Haand* var langt at foretrække for *Livet* under hans *Fødder*, og *110* paa den anden *Side* troer jeg, at *Han*, den *Gamle* af *Dage*, som raader for *Lykken* og *Seiren* i *Strid*, og som saa tit frelste det lille uskyldige *Danmark*, ved *Dets* faa, men mageløs *ædelmodige* og *livsalige Helte*, *Han* vil ogsaa nu og herefter frelse os fra *Tydsken*, "frie os fra det *Onde!*"

Gamle *Danmark* leve til *Verdens Ende!*

Ingen Dansk Frihed under Tydsk Trældom.

At vi *Danskere*, om vi end havde *Magten*, ei vilde stræbe at afskaffe det *Tydske Sprog* i *Tydskland*, det har vi giennem *Aarhundreder* kun alt for klart beviist baade i *Slesvig* og *Holsten*, men at *Tydskerne*, om de kunde, vilde med *Glæde* afskaffe det *Danske Sprog* i *Danmark*, saa det blev kun et usselt *Almuesprog*, det har de baade selv sagt, det har de klarlig beviist, og det er grueligt, hvorvidt de har drevet det netop i *min Tid*. Aar 1800 blev jeg nemlig endnu *Student*, og kunde følgelig blive hvad det skulde være i *Danmark*, uden *Tydske*, men nu kan man uden *Tydske* hverken blive *Præst* eller *Dommer*, ei engang blive *Dansk Skolemester* for *Bønderbørn* eller kongelig *Skovfoged* i *Danmark*!! Har vi derfor virkelig faaet et dansk-frisindet *Ministerium* for det *Danske Skolevæsen*, da maa et af de første *Kiende* tegn være, at den *Tydske Underviisning* afskaffes i alle *offenlige Skoler*, og følgelig bortfalder ved alle befalede *Prøver*, saa man dog kan tjene sit *Danske Fæderneland* uden at paanødes *Fiendens*, *Arve-Fiendens* *Sprog*, der er dødelig *Forgift* ei blot for vort *Modersmaal*, men for al *Danskhed* i *Følelse*, i *Tanke* og *Tale*! Sandelig, her giælder det, om *Danmark* vil bestaae eller forgaae!

Enkedronningen.

- 1 **H**un var en Hustru; — gennem mange Aar
en elsket Husbond ejed hendes Hjærte;
hun delte med ham Livets mange Kaar,
dets søde Glæder og dets bitre Smærte;
men Vinterstormen kom, og paa dens Vinger
sad med sin Le alt levendes Betvinger;
den Husbonds Livstraad overskar han fage;
nu sidder Enken sørgende tilbage.
- 2 Hun var en Søster, — havde Brødre to,
og ömt hun elsked dem; thi hun er Kvinde,
og ingen Kvindes Barm var mere tro
og mere selvopofrende at finde;
da kom den vilde Vaar; — i Döden ikke
endnu sig lukked Broderparrets Blikke,
for hende dog afskares deres Dage; —
nu sidder uden Brødre hun tilbage.
- 3 Og dette rige Hjærte, dette Dyb
af Kvindekærlighed, hvis Ægteherre
i Döden sank, mens Nastronds Ædderkryb
til hendes Brødre monne Vejen spærre, —
112og dette rige, fromme Kvindehjærte,
fik det til Fremtidslod kun bitter Smærte?
— Om end hun sidder sørgende tilbage,
skal hendes Börn vel dulme hendes Klage!
- 4 Hun har ej Börn! — thi opfyldt fik kun ikke
om Moderfryd hver Hustrus stille Bön,
og ingen kælen Datter, kraftig Sön
kan kysse Taaren af de vaade Blikke.
Hun har ej Börn; og dog — — ak ingensinde
var nogen barnerig som barnlös Kvinde!
Som Enke sidder ene hun tilbage;
— hun kan ej sidde dog med bitter Klage.
- 5 Nej — “Glæd dig, du, som födte ej, som var
ufrugtbar!” — Trindt i Hytterne de spæde
lovsyngte dig, og af hvert Öjenpar
din Lön udstraaler rigt: din Moderglæde!
Til Hytten gik fra Borgens høje Tinde
med Moderömhed moderlige kvinde;
nu vender Barnetakken fromt tilbage,
et Honningbæger i de tunge dage.
- 6 Og Danmarks Tak — de spædes Tak dog mest,
de, paa hvis Skuldre Danmarks Fremtid hviler,
det Hjærte tröster, som har tröstet flest,
saa at du end i al din Kummer smiler!
Ja, Tak, som ingen at udsige mægter,
dit Navn skal sjunge for ufödte Slægter,
men skal og blidne dig det Spand af Dage,
som — næst Guds Naade — du har end tilbage.

Kjöbenhavn d. 23de April 1848.

Frederik Barfod.